

ชุมชนบ้านकुลาเปอร

ต.ห้วยห้อม อ.แม่ลาน้อย จ.แม่ฮ่องสอน

พันธุ์พืชที่สำรวจในชุมชนบ้านคูลาเปอร์

ข้าวพันธุ์ป้อมมือ

ข้าวพันธุ์ป้อมมือวากอ

พันธุ์พืชที่สำรวจในชุมชนบ้านคูลาเปอร์

ข้าวพันธุ์ป้อปอด้ย

ข้าวพันธุ์ป้อโมโระ

ข้อมูลชุมชน

สถานที่เก็บรวบรวมข้อมูลชุมชนที่มีการอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นเมืองในชุมชน

บ้านคูลาเปอร์ ต.ห้วยห้อม อ.แม่ลาน้อย จ.แม่ฮ่องสอน

พันธุ์พืชพื้นเมืองที่มีการอนุรักษ์ในชุมชน

ป้อมมือ , ป้อมมือหว่ากอ , ป้อมปอดุย , ป้อมโมโระ

ประวัติความเป็นมา

บ้านคูลาเปอร์ ประกอบด้วยประชากร 54 ครัวเรือน ผู้ชาย 158 คน ผู้หญิง 167 คน ก่อตั้งมานานกว่า 170 ปี เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง เป็นกลุ่มกะเหรี่ยงสะกอ (ปกากะญอ)

กะเหรี่ยงดั้งเดิมส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา อยู่ตามป่าตามเขา ปลูกพืชผักสวนครัวตามฤดูกาล เลี้ยงสัตว์เป็นอาหารมากกว่าการค้าขาย ใช้ชีวิตแบบพึ่งพาอาศัย อยู่รวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ ชาวกะเหรี่ยงมีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการทำพิธีกรรมเลี้ยงผี บวงสรวง วิญญาณ ด้วยการต้มเหล้า ฆ่าไก่-แกง และมัดมือผู้ร่วมพิธีด้วยผ้าดิบ ซึ่งจะเกี่ยวโยงกับประเพณีอื่นๆ

บ้านคูลาเปอร์ มีสภาพแวดล้อมเป็นพื้นที่สูง ภูมิอากาศเย็น ชื้น มีเมฆหมอกในฤดูฝน ทุกครัวเรือนจะปลูกข้าวเพื่อไว้บริโภคในครัวเรือน ข้าวที่ปลูกเป็นข้าวพื้นเมืองทั้งข้าวไร่และข้าวนา โดยจะเก็บเมล็ดพันธุ์เพื่อใช้ปลูกในปีถัดไป อนุรักษ์สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน การคัดพันธุ์ส่วนใหญ่หลังจากเก็บเกี่ยวรวม นวดแล้วจะแบ่งเมล็ดพันธุ์เก็บไว้ในกระสอบต่างหาก เมื่อมีข้าวพันธุ์อื่นปน จะทำการคัดพันธุ์โดยเลือกเป็นกอหรือเลือกเป็นแปลงที่ระยะเก็บเกี่ยวไม่โดนฝน แล้วนวดแยกไว้เป็นเมล็ดพันธุ์ต่างหาก การปลูกข้าวไม่ว่าจะเป็นข้าวไร่หรือข้าวนา จะปลูกปีละ 1 ครั้งในช่วงฤดูฝน เริ่มปลูกในเดือนเมษายน และเก็บเกี่ยวในเดือนตุลาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูกมีอยู่ 4 พันธุ์ ได้แก่

1. ป้อมมือ ข้าวไร่ เก็บเกี่ยวเร็ว เมล็ดใหญ่ กลม
2. ป้อมมือหว่ากอ ข้าวไร่ เก็บเกี่ยวเร็ว เมล็ดเรียวยาว
3. ป้อมปอดุย ข้าวไร่ เมล็ดเล็ก เปลือกเมล็ดมีขน มีหางยาว
4. ป้อมโมโระ ข้าวนา เมล็ดกลม เปลือกเมล็ดมีขน

ก่อนการปลูกข้าวและหลังการเก็บเกี่ยว จะต้องทำพิธีมัดมือ เลี้ยงผี ซึ่งเป็นความเชื่อว่าจะทำให้เกษตรกรรมได้ผลผลิตดี

นอกจากปลูกข้าวเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนแล้ว บ้านคูลาเปอร์ยังปลูกพืชชนิดอื่นเพื่อเป็นอาชีพ ได้แก่ กะหล่ำปลี ถั่วแดง และกาแฟ ส่วนพืชผักชนิดอื่นจะปลูกเพื่อใช้บริโภค

หมายเหตุ ผู้ให้ข้อมูล นายเสรี สรรค์เสถียร (ผู้ใหญ่บ้าน) และ นางสาวพิณ บงกชวณิชกุล